DE KWESTIE

„Het was nog volstrekt onduidelijk wat er was gebeurd en door wie, maar feiten leken helemaal niet meer belangrijk. De opluchting om eindelijk na anderhalve week óók een massaslachting aan Israël toe te kunnen schrijven overheerste", redeneert Pennewaard.
FOTO ANP/HH

OPINIE Aline Pennewaard, CIDI

'Opeens hoefde er niets te worden gefactcheckt'

Van wie kwam dinsdagavond de raket die dood en verderf zaaide in en bij een ziekenhuis in Gaza en de wereld schokte? Aline Pennewaard verafschuwt 'de gretigheid' waarmee Israël in de berichtgeving direct als dader werd aangewezen.

Met afschuw namen wij dinsdagavond kennis van de ontploffing in het Al-Ahli-ziekenhuis in de Gazastrook. Dat gevoel groeide nog eens nadat veel Nederlandse media, waaronder NOS, NRC, RTL Nieuws, AD en Nu.nl, vrijwel onmiddellijk en met een verontrustende gretigheid het Hamas-narratief overnamen: de ontploffing was het gevolg van 'een Israëlische luchtaanval, 500 doden'. Het was nog volstrekt onduidelijk wat er was gebeurd en door wie, maar feiten leken helemaal niet meer belangrijk. De opluchting om eindelijk na anderhalve week óók een massaslachting aan Israël toe te kunnen schrijven overheerste.

Gecontroleerd

Want met dat Hamas-bloedbad van 7 oktober zat men toch wel erg in de maag. Zo erg zelfs, dat er drie dagen discussie was over de vermoorde Israëlische baby's. Of het er wel echt 40 waren, en of ze wel echt alle 40 onthoofd waren of 'gewoon' afgeslacht. Bij de filmpjes die Hamas apetrots op internet verspreidde om hun wreedheid aan de hele wereld te tonen, werd direct geroepen dat 'eerst moest worden gecontroleerd of dit wel echt was'. Elk feitje, elk detail moest tot in den treure worden gefactcheckt. Let wel: zo hoort het ook! Maar dinsdagavond werd pijnlijk duidelijk dat er niets hoeft te worden afgewacht, onderzocht of gefactcheckt wanneer Israël tot dader kan worden gebombardeerd.

Ernstige onrust

De voorbarige berichtgeving leidde tot ernstige onrust in de grote steden. Een woeste mensenmassa verzamelde zich voor de Israëlische ambassade in Den Haag. Waar CIDI werd verweten te 'polariseren' en 'olie op het vuur' te gooien met een billboardcampagne over ontvoerde Israëlische burgers, hoefde nu blijkbaar geen rekening te worden gehouden met de gevolgen van ongenuanceerde krantenkoppen in een conflict waarover de Nederlandse maatschappij sowieso al op scherp staat. Je zou denken dat zeker de gevestigde media zich bewust zijn van hun enorme invloed op de publieke opinie en de verantwoordelijkheid die dat met zich meebrengt. Het zijn immers geen juicekanalen.

Waar daarnaast ook volkomen aan voorbij wordt gegaan, is het effect van deze ernstig gekleurde berichtgeving op de veiligheid van onze Joodse gemeenschap. Gevestigde media als NOS en RTL Nieuws bereiken honderdduizenden mensen en Nederlanders nemen hun woorden voor waar aan. Al jarenlang weten we dat het aantal antisemitische incidenten onmiskenbaar stijgt wanneer het conflict in het Midden-Oosten weer opflakkert. Mensen kunnen Israël en Joden nu eenmaal nog altijd niet los van elkaar zien. Wanneer media rücksichtlos Israël als meedogenloze moordenaar afschilderen, dragen zij bij aan een onveilig klimaat voor Joden. Zelfs bij rectificatie is het leed al geschied, het zaadje al geplant. Zie je wel, die Joden weer!

FOTO MARIA STIJGER

Aline Pennewaard is historica en werkzaam bij het CIDI

Informatieoorlog

Dit conflict is tegelijkertijd ook een informatieoorlog. Alle berichtgeving moet daarom met terughoudendheid worden bekeken en pas na uitgebreide controle als feit worden gepresenteerd. En laten we vooral niet uit het oog verliezen dat die 'autoriteiten in Gaza' die zo gretig worden geciteerd, natuurlijk niets anders zijn dan Hamas: een club die door de gehele westerse wereld is bestempeld tot terroristische organisatie. En de gevestigde mediaprofessionals, waarvan velen de afgelopen jaren om censuur van 'fakenews' en 'desinformatie' riepen, hebben bijna 24 uur lang de gruwelijke, schadelijke, niet-geverifieerde beschuldigingen van deze terroristische organisatie als waarheid verspreid op platforms met een gigantisch bereik. Het is de hoogste tijd voor ernstige zelfreflectie op deze mediaredacties.

door Ralph Dekkers

IN HET VIZIER

Wat is er waar?

'Bij een Israëlische luchtaanval op een ziekenhuis in Gaza zijn 500 onschuldige Palestijnse burgers om het leven gekomen.' Veel media namen de claim van Hamas direct klakkeloos over. Gevaarlijk, gezien het kruitvat dat het Midden-Oosten momenteel is.

De Telegraaf deed dat niet. Niet op internet, waar het nieuws continu ververst kan worden, maar ook niet in de papieren krant, waar kort voor de deadline een besluit moest worden genomen over hoe het gruwelijke bloedbad te brengen.

Een beroemde uitspraak in het journalistiek métier luidt: 'Als iemand zegt dat het regent en een ander persoon zegt dat het droog is, dan is het niet je taak om hen allebei te quoten. Je taak is om uit het verdomde raam te kijken en uit te vinden wat waar is'.

Maar wat als dat raam is geblindeerd? Westerse journalisten kunnen niet naar Gaza omdat Israël de grens gesloten houdt. Het is er bovendien levensgevaarlijk. Sinds de start van de oorlog zijn al zeventien journalisten omgekomen, met name in Gaza, maar ook in Israël en Libanon.

Zelf heb ik deze week ook naar talloze beelden zitten staren van lichtpuntjes

Veel media namen de claim klakkeloos over

in een donkere hemel. Om te kijken of inderdaad, zoals Israël stelt, een Palestijnse raket afzwaaide en op het ziekenhuis in Gaza-Stad neerkwam. En naar de draadjes op X van zelfbenoemde experts die foto's, satellietbeelden en andere info naast elkaar leggen en tot een bepaalde conclusie komen.

Feit is dat er (nog) geen sluitend bewijs is. Dus wat te doen met de verschillende verklaringen? In hoeverre kunnen we geloof hechten aan de Israëlische versie, later onderschreven door de Verenigde Staten? Het heeft nou niet altijd een warme band met de waarheid. Tijdens vorige conflicten is het meermaals voorgekomen dat Israël een bepaalde aanval waarbij burgerslachtoffers vielen ontkende, om daar veel later, wanneer er bijna geen haan meer naar kraait, op terug te komen.

Wat is er waar van de berichten uit Gaza? Dagelijks is er een update van het ministerie van Gezondheid over het aantal doden en gewonden. Vaak wordt er niet bij gemeld dat dat gecontroleerd wordt door Hamas, net zoals het overgrote deel van de informatie die uit de strook komt. De terreurbeweging heeft er baat bij om dodentallen te vergroten, zeker aan de vooravond van het bezoek van Joe Biden en op het moment dat Iran en Hezbollah overwegen om zich in de strijd te mengen.

Zelf controleren is onmogelijk, maar als we de woorden van Israël en Hamas op een weegschaal leggen, is die dan in balans? Hamas is een dictatoriale terreurorganisatie die deze maand vele honderden onschuldige baby's, kinderen, ouders en grootouders op barbaarse wijze afslachtte. Hebben haar verklaringen evenveel gewicht als die van de democratische regering van een bondgenoot, die daar later eventueel op afgerekend wordt?

Dat lijkt me niet.